

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ПРОМИСЛОВОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ЛІКІВ ТА КОСМЕТИЧНИХ ЗАСОБІВ
КАФЕДРА АПТЕЧНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ЛІКІВ

MINISTRY OF HEALTH OF UKRAINE
NATIONAL UNIVERSITY OF PHARMACY
DEPARTMENT OF INDUSTRIAL TECHNOLOGY OF MEDICINES AND COSMETICS
DEPARTMENT OF DRUG TECHNOLOGY

Матеріали
V міжнародної науково-практичної конференції
Proceedings of the V International Scientific and Practical Conference

ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ТА ПРИКЛАДНІ ДОСЛІДЖЕННЯ
У ГАЛУЗІ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ

FUNDAMENTAL AND APPLIED RESEARCH IN THE
FIELD OF PHARMACEUTICAL TECHNOLOGY

23 жовтня 2025 р.
October 23, 2025
Харків, Україна
Kharkiv, Ukraine

ПРОБЛЕМИ ЗАКУПІВЛІ КРОВОСПИННИХ ТУРНИКЕТІВ НАЛЕЖНОЇ ЯКОСТІ

Коба Т. М., Назаркіна В. М.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна,

Вступ. Масивна кровотеча є однією з провідних причин смерті при бойових травмах і надзвичайних ситуаціях. За даними міжнародних досліджень, до 20–25% летальних випадків на полі бою могли бути попереджені за своєчасного накладання турнікета. Саме тому турнікети стали базовим елементом індивідуальних аптечок (ІФАК) у силах оборони більшості країн світу. В Україні після початку повномасштабної війни у 2022 році турнікети почали масово використовуватися не лише військовими, а й підрозділами поліції, рятувальниками, медиками та цивільними. Проте разом із підвищенням рівня забезпечення зросла і кількість проблем, пов'язаних із якістю, правильністю застосування та ефективністю їхнього використання.

Мета дослідження – проаналізувати основні проблеми закупівлі кровоспинних турнікетів належної якості.

Методи дослідження: аналіз та узагальнення матеріалів наукових публікацій, аналітично-звітних документів, даних офіційних сайтів уповноважених органів, маркетингової інформації.

Основні результати. Згідно з міжнародними даними програм Tactical Combat Casualty Care (ТССС), використання сертифікованих турнікетів (зокрема САТ, SOFT-T, SAM XT) зменшило бойову летальність від масивних кровотеч кінцівок на до 85%. Досвід країн НАТО засвідчив, що раннє застосування турнікета до втрати критичного об'єму крові забезпечує стабілізацію стану постраждалого до евакуації. В Україні під час бойових дій ефективність турнікетів підтверджується відгуками медиків підрозділів ЗСУ, які відзначають високу результативність при правильному використанні сертифікованих моделей. Разом із тим, випадки розриву або ослаблення неякісних турнікетів призводили до втрати часу та погіршення стану поранених.

Однією з головних проблем є наявність на ринку великої кількості неякісних або несертифікованих виробів, які візуально схожі на оригінальні, але виготовлені з неякісних матеріалів. Такі вироби не витримують навантаження, мають слабкий механізм фіксації і можуть розірватися при натягу.

У системі закупівель «Prozorro» часто фігурують пропозиції без підтвердження відповідності технічним регламентам або без зазначення виробника. Відсутність єдиного стандарту ускладнює оцінку якості продукції.

На сьогодні в Україні немає національного стандарту або технічного регламенту, який би визначав вимоги до конструкції, міцності, матеріалів і маркування кровоспинних турнікетів. Це призводить до ситуації, коли під час закупівель пріоритетом стає ціна, а не безпечність і ефективність виробу.

Системний збір і аналіз даних про ефективність турнікетів в Україні наразі відсутній. Не ведеться офіційна статистика щодо кількості випадків їх застосування, виживання постраждалих чи частоти ускладнень. Це унеможливорює оцінку реальної ефективності різних моделей і методів навчання.

Аналіз даних системи «Prozorro» засвідчив, що у період з лютого 2022 по січень 2025 року через електронну систему було здійснено понад тисячу закупівель турнікетів на загальну суму близько 115 млн грн. Найбільшими замовниками виступили м. Київ (22,5 млн грн) і Львівська область (20 млн грн), тоді як прифронтові області мали значно нижчі показники. Це свідчить про нерівномірність забезпечення військових формувань та екстрених служб у різних регіонах. Разом з тим, частина закупівель відбувається без належних документів про відповідність продукції технічним регламентам, що створює ризики постачання несертифікованих або підроблених турнікетів. На практиці це може призвести до їхнього розриву або неможливості ефективного зупинення кровотечі в критичний момент, що становить пряму загрозу життю людини.

Серед виявлених проблем також: відсутність єдиного національного стандарту або технічного регламенту для кровоспинних турнікетів; недостатній рівень контролю якості; нестабільність ланцюгів постачання через військові дії, затримки на митниці, логістичні проблеми.

Дослідження асортименту та цін турнікетів у відкритих джерелах (платформи «Розетка», «Prom», TacMed.ua) показало, що на ринку присутні як сертифіковані вироби, рекомендовані ТССС (CAT Gen 7, SOFT-T Gen 5, SAM XT, TMT), так і численні аналоги з невизначеним статусом. Вартість сертифікованих американських турнікетів коливається від 1400 до 2200 грн, тоді як українські вироби коштують 400–900 грн. При цьому не всі вони проходили випробування на міцність і відповідність міжнародним стандартам.

Значна частина закупівельних пропозицій не містить повної інформації про виробника, країну походження чи сертифікацію. На платформах виявлені численні оголошення з формулюваннями на кшталт «турнікет армійський кровоспинний» без конкретної моделі або технічних характеристик. Це свідчить про відсутність системного підходу до маркування і контролю постачань.

Висновки. Ефективність турнікетів у збереженні життя беззаперечна, проте реальний рівень їхнього застосування в Україні стримується низкою проблем, які потребують комплексного підходу. Розробка та впровадження національної політики щодо обігу турнікетів сприятиме підвищенню стійкості системи охорони здоров'я та національної безпеки в умовах воєнного часу. Відсутність національного стандарту, єдиної системи сертифікації та централізованого контролю якості створює ризики постачання неякісних або підроблених виробів.

Державні закупівлі покривають лише частину потреби, а решта задовольняється за рахунок волонтерських поставок, що ускладнює облік і контроль якості. Необхідно розробити державний стандарт або технічний регламент на кровоспинні турнікети, створити реєстр рекомендованих моделей, дозволених до використання. Варто забезпечити державну підтримку сертифікації вітчизняних виробників, організувати незалежне тестування зразків, системно впровадити навчання персоналу за стандартами ТССС.

Комплексне вирішення проблеми закупівель якісних турнікетів сприятиме підвищенню ефективності системи домедичної допомоги та збереженню життя постраждалих у бойових і надзвичайних ситуаціях.